

Seat No. : _____

AD-128

April-2015

T.Y. B.Com., (Annual Pattern)

**Cost and Management Accounting
(Advanced Accounting & Auditing – IV)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના : (1) જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.
(2) જરૂરી ગણતરીઓ તમારા જવાબના ભાગ રૂપે દર્શાવો.

1. જલસા લિ. નું એક વસ્તુનું ઉત્પાદન તૈયાર માલના સ્ટોક ખાતે લઈ જતાં પહેલાં ત્રણ પ્રક્રિયાઓમાંથી પસાર થાય છે. પ્રક્રિયા-1માં 2000 એકમો, એકમદીઠ ₹ 30 ના ભાવે દાખલ કરવામાં આવ્યાં હતાં.

અન્ય માહિતી નીચે મુજબ છે :

14

વિગત	પ્રક્રિયા-1	પ્રક્રિયા-2	પ્રક્રિયા-3
પરચૂરણ માલસામગ્રી	₹ 80,000	₹ 90,000	₹ 70,000
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	₹ 30,000	₹ 40,000	₹ 23,000
કારખાના ખર્ચા	₹ 12,000	₹ 15,800	₹ 20,600
ખરેખર ઉત્પાદન (એકમોમાં)	1800	1600	1500
સામાન્ય બગાડ (એકમોમાં)	200	180	160
બગાડની એકમદીઠ વેચાણ કિંમત	₹ 10	₹ 10	₹ 10

ઉપરની માહિતી પરથી પ્રક્રિયા ખાતા તૈયાર કરો.

અથવા

મસ્તી લિ.ની પેદાશ તૈયાર માલના સ્ટોક ખાતે લઈ જતાં પહેલાં બે પ્રક્રિયામાંથી પસાર થાય છે. માર્ચ 2015ની નીચેની માહિતી મેળવવામાં આવી છે :

14

વિગત	પ્રક્રિયા-1 ₹	પ્રક્રિયા-2 ₹	તૈયાર માલ ₹
શરૂનો સ્ટોક	10,000	20,000	30,000
પ્રત્યક્ષ માલસામાન	55,000	60,000	—
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	30,000	40,000	—
ઉત્પાદન શિરોપરી ખર્ચા	20,000	24,000	—
આખર સ્ટોક	15,000	24,000	33,000
દરેક પ્રક્રિયા પડતર પર નફો	20%	25%	—
શરૂઆતના સ્ટોક પર આંતરપ્રક્રિયા નફો	—	5,000	7,500

પ્રક્રિયાનો સ્ટોક પ્રાથમિક પડતરના ધોરણે આંકવામાં આવે છે. તૈયાર માલના સ્ટોકનું મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા-2માંથી જે કિંમતે ફેરબદલી કરવામાં આવે છે તે ધોરણે કરવામાં આવે છે. આ સમયગાળાનું વેચાણ ₹ 3,50,000 હતું :

તૈયાર કરો :

- (1) દરેક તબક્કે નફો દર્શાવતા પ્રક્રિયા ખાતાં
- (2) ખરેખર મળેલ નફો દર્શાવતું પત્રક

2. ગમે તે બેના જવાબ આપો :

14

(a) નિયતિ લિ.ના ચોપડામાંથી નીચેની માહિતી મળેલ છે :

	₹
એકમદીઠ વેચાણકિંમત	20
એકમદીઠ ચલિતખર્ચ	15
સ્થિર ખર્ચા	75,000

ઉપરની વિગતો પરથી શોધો :

- (1) સમતૂટ બિંદુ
- (2) ₹ 25,000 નો નફો મેળવવા જરૂરી વેચાણ
- (3) ₹ 25,000ની ખોટ કરવા જરૂરી વેચાણ
- (4) નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર (પી.વી. ગુણોત્તર)
- (5) જ્યારે વેચાણ ₹ 5,00,000 હોય ત્યારે સલામતીનો ગાળો

(b) ગૌરાંગ લિ.ના ચોપડામાંથી નીચેની માહિતી મેળવવામાં આવી છે :

વિગત	વસ્તુ-અ	વસ્તુ-બ
એકમદીઠ ફાળો	₹ 80	₹ 60
એકમદીઠ કાચોમાલ	5 kg	3 kg

કાચોમાલ એ ચાવીરૂપ પરિબલ છે. માત્ર 30000 કિલો કાચો માલ પ્રાપ્ય છે. દરેક વસ્તુનું વધુમાં વધુ 5000 એકમોનું વેચાણ થઈ શકે તેમ છે.

કંપનીના સ્થિર ખર્ચા ₹ 4,00,000 છે. ઈષ્ટતમ ઉત્પાદન મિશ્રણ તૈયાર કરો અને મહત્તમ નફો શોધો.

- (c) સીમાંત પડતર પદ્ધતિના ફાયદાની ચર્ચા કરો.
 (d) સમતૂટ વિશ્લેષણ સમજાવો.

3. ગોપી લિ.ની નીચે આપેલી માહિતી પરથી તા. 31મી માર્ચ, 2015ના રોજ પૂરા થતાં ત્રણ માસનું રોકડ અંદાજપત્ર તૈયાર કરો :

14

(1) તા. 1-1-2015 ના રોજ રોકડ અને બેંક સિલક ₹ 70,000.

માસ	રોકડ વેચાણ ₹	ઉધાર વેચાણ ₹	રોકડ ખરીદી ₹	ઉધાર ખરીદી ₹	મજૂરી ₹	પરોક્ષ ખર્ચા ₹
ડિસેમ્બર-14	—	2,20,000	—	1,50,000	60,000	20,000
જાન્યુઆરી-15	1,00,000	3,00,000	80,000	2,00,000	40,000	10,000
ફેબ્રુઆરી-15	2,00,000	3,50,000	1,60,000	1,80,000	30,000	30,000
માર્ચ-15	2,50,000	4,00,000	2,00,000	2,40,000	20,000	40,000

(3) ફેબ્રુઆરી 2015માં એક નવુ યંત્ર ₹ 1,00,000 માં ખરીદવામાં આવશે.

(4) માર્ચ 2015 માં ડિબેન્યર વ્યાજ ₹ 20,000 ચૂકવવાનું છે.

(5) સમયગાળો :

ઉધાર વેચાણ 1 માસ

ઉધાર ખરીદી 1 માસ

મજૂરી 1 માસ

પરોક્ષ ખર્ચા ½ માસ

અથવા

3. (a) પલક લિ. ના વેચાણખર્ચની 2014ના વર્ષની વિગતો નીચે મુજબ હતી :

7

વિગત	રાજકોટ ₹	મહેસાણા ₹	સુરત ₹	કુલ ₹
પગાર	8,000	7,000	9,000	24,000
વેચાણ કમિશન	3,000	4,000	6,000	13,000
ભાડુ અને કરવેરા	2,000	5,000	7,000	14,000
વેચાણ ખર્ચ	5,000	8,000	4,000	17,000
ગોડાઉનનો પગાર	2,500	3,500	3,000	9,000
ગોડાઉન ખર્ચ	4,500	5,000	5,500	15,000
જાહેરાત	10,000	12,000	8,000	30,000
કુલ	35,000	44,500	42,500	1,22,000

2015 ના વર્ષ માટેનું અંદાજપત્ર બનાવતાં નીચેના ફેરફારો ધ્યાનમાં લેવાના છે :

- (1) દરેક વિસ્તારમાં કમિશનમાં 10% વધારો થશે.
 - (2) દરેક વિસ્તારના ભાડામાં 5% વધારો થશે.
 - (3) દરેક વિસ્તારના કુલ પગારમાં અનુક્રમે ₹ 2,000, ₹ 6,000 અને ₹ 8,000 નો વધારો થશે.
 - (4) રાજકોટ અને સુરતનો ગોડાઉનનો પગાર 4% વધશે.
 - (5) સુરતમાં જાહેરાત ખર્ચમાં 20% વધારો થશે.
- તમારે 2015ના વર્ષ માટેનું વેચાણ ખર્ચ અંદાજપત્ર તૈયાર કરવાનું છે.

(b) ઝમકૂડી લિ.ના ચોપડામાંથી નીચેની વિગતો ઉપલબ્ધ થઈ છે :

7

વિગત	પ્રવૃત્તિની સપાટી	
	50% 5000 એકમો ₹	100% 10000 એકમો ₹
પ્રત્યક્ષ માલસામાન	30,000	60,000
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	20,000	40,000
કારખાનાના પરોક્ષ ખર્ચા	25,000	40,000
વહીવટી પરોક્ષ ખર્ચા	50,000	50,000
વેચાણ પરોક્ષ ખર્ચા	15,000	25,000

60% અને 80% શક્તિ માટે પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્ર તૈયાર કરો.

4. (a) અંકિતા લિ.ની વિગતો નીચે મુજબ છે :

7

માલસામાન	પ્રમાણ		ખરેખર	
	કિલો	કિલોદીઠ કિંમત (₹)	કિલો	કિલોદીઠ કિંમત (₹)
x	80	8	100	9
y	100	7	140	5
z	120	6	160	7
	300		400	

ગણતરી કરો :

- (1) માલસામાન ખર્ચ વિચલન
- (2) માલસામાન ભાવ વિચલન
- (3) માલસામાન વપરાશ વિચલન

અથવા

એક કારખાનાના માર્ચ 2015 ની માહિતી નીચે મુજબ છે :

બજેટ મુજબ સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ	₹ 75,000
બજેટ મુજબ ઉત્પાદન	25000 એકમો
મહિના દરમિયાન ખરેખર ઉત્પાદન	26000 એકમો
મહિના દરમિયાન થયેલ ખરેખર સ્થિર ખર્ચ	₹ 77,000

ગણતરી કરો :

- (1) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ વિચલન
 - (2) ખર્ચ વિચલન (બજેટ વિચલન)
 - (3) જથ્થા વિચલન
- (b) શિવમ લિ. ₹ 3,00,000ના મૂડી ખર્ચના એક પ્રોજેક્ટમાં રોકાણ કરવાનું વિચારે છે. અંદાજિત ચોખ્ખો રોકડ પ્રવાહ (કરવેરા બાદ અને ઘસારા પહેલાનો નફો) નીચે મુજબ છે :

7

વર્ષ ચોખ્ખો રોકડ પ્રવાહ
(₹)

1	80,000
2	1,00,000
3	1,20,000
4	1,50,000
5	60,000

મૂડીની પડતર (વટાવ દર) 10% ધ્યાનમાં લઈ નીચેનાની ગણતરી કરો :

- (1) પરતઆપ સમય
- (2) ચોખ્ખુ વર્તમાન મૂલ્ય
- (3) નફાકારકતાનો આંક

₹ 1 નું વર્તમાન મૂલ્ય 10% ના વટાવ દરે નીચે પ્રમાણે છે :

વર્ષ	વર્તમાન મૂલ્ય
1	0.909
2	0.826
3	0.751
4	0.683
5	0.621

અથવા

(b) મીત લિ.માંથી નીચેની માહિતી મળે છે :	7
ઈક્વિટી શેરમૂડી (₹ 100નો એક એવા શેર)	₹ 8,00,000
12% ના ડિબેન્ચર્સ	₹ 5,00,000
વેચાણ	40000 એકમો
સ્થિર ખર્ચ	₹ 4,00,000

એકમદીઠ વેચાણ કિંમત ₹ 40 છે અને એકમદીઠ ચલિતખર્ચ ₹ 10 છે. આવકવેરાનો દર 50% છે.

ગણતરી કરો :

- (1) કામગીરી લિવરેજ
- (2) નાણાકીય લિવરેજ
- (3) સંયુક્ત લિવરેજ

5. યોગ્ય વિકલ્પની પસંદગી કરો અને જરૂરી ગણતરી બતાવો : 14

- (1) પ્રક્રિયામાં દાખલ કરેલા એકમો 1000 એકમો
સામાન્ય બગાડ 100 એકમો
ખરેખર ઉત્પાદન 800 એકમો
અસામાન્ય બગાડના એકમો હશે
(a) 900 એકમો (b) 100 એકમો
(c) 200 એકમો (d) ઉપરનામાંથી એકપણ નહીં
- (2) સમતૂટ બિંદુએ ફાળો = _____
(a) સ્થિર ખર્ચ (b) ચલિત ખર્ચ
(c) વેચાણકિંમત (d) ઉપરનામાંથી એકપણ નહીં
- (3) એક કંપનીનું સંયુક્ત લિવરેજ અને કામગીરી લિવરેજ અનુક્રમે 4.5 અને 1.5 છે. કંપનીનું નાણાકીય લિવરેજ હશે.
(a) 6.75 (b) 6 (c) 3 (d) આમાંથી એકપણ નહીં
- (4) રોકડ અંદાજપત્ર તૈયાર કરતી વખતે સ્થિર મિલકતો પરનો ઘસારો એ દર્શાવાશે
(a) રોકડ આવક તરીકે (b) રોકડ જાવક તરીકે
(c) રોકડ આવક અને રોકડ જાવક તરીકે (d) ઉપરનામાંથી એકપણ નહીં
- (5) એક કારખાનાના ઉત્પાદન અંગેની માહિતી નીચે મુજબ છે :
કલાકદીઠ મજૂરીનો પ્રમાણદર ₹ 3
ખરેખર ચૂકવેલ મજૂરી દર કલાક દીઠ ₹ 3.50
પ્રમાણ કલાકો 4000
ખરેખર કલાકો 4500
મજૂરી ખર્ચ વિચલન હશે :
(a) ₹ 3,750 (પ્રતિકૂળ) (b) ₹ 3,750 (અનુકૂળ)
(c) ₹ 500 (પ્રતિકૂળ) (d) ઉપરનામાંથી એકપણ નહીં

Seat No. : _____

AD-128

April-2015

T.Y. B.Com., (Annual Pattern)

**Cost and Management Accounting
(Advanced Accounting & Auditing – IV)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) Figures to the right side indicate full marks of the question.
(2) Show necessary calculations in support of your answer.

1. The production of a product of Jalsa Ltd. passes through three processes before it is transferred to finished stock. 2000 units were introduced in Process-1 at the rate of ₹ 30 per unit.

14

Other information is as under :

Particulars	Process-1	Process-2	Process-3
Sundry Materials	₹ 80,000	₹ 90,000	₹ 70,000
Direct Wages	₹ 30,000	₹ 40,000	₹ 23,000
Factory Expenses	₹ 12,000	₹ 15,800	₹ 20,600
Actual output (in units)	1800	1600	1500
Normal wastage (in units)	200	180	160
Sales value of wastage per unit	₹ 10	₹ 10	₹ 10

From the above information prepare Process Accounts.

OR

A product of Masti Ltd. passes through two processes before it is transferred to finished stock. Following information is available for the month of March 2015.

Particulars	Process-1	Process-2	Finished Stock
	₹	₹	
Opening stock	10,000	20,000	30,000
Direct Materials	55,000	60,000	–
Direct Wages	30,000	40,000	–
Production Overheads	20,000	24,000	–
Closing stock	15,000	24,000	33,000
Profit on cost at each process	20%	25%	–
Inter profit on opening stock	–	5,000	7,500

Stock in process are valued at prime cost and finished stock has been valued at the price at which it was received from Process-2. Sales during the period were ₹ 3,50,000.

Prepare :

- (1) Process Accounts showing profit at each stage.
- (2) Statement showing actual realized profit.

2. Answer any **two** :

14

(a) The following information is obtained from the record of Niyati Ltd :

	₹
Selling price per unit	20
Variable expenses per unit	15
Fixed expenses	75,000

From the above information find out :

- (1) Break-Even Point
- (2) Sales to earn profit of ₹ 25,000
- (3) Sales to make a loss of ₹ 25,000.
- (4) Profit-Volume Ratio
- (5) Margin of safety when sales amount is ₹ 5,00,000

(b) The following information is available from the books of Gaurang Ltd :

Particulars	Process-A	Process-B
Contribution per unit	₹ 80	₹ 60
Raw materials per unit	5 kg	3 kg

Raw materials is key factor only 30000 kgs material is available. Maximum sales potential of each product being 5000 units.

Fixed expenses of the company is ₹ 4,00,000. Find out the production mix which will yield maximum profit. Also calculate the amount of maximum profit.

(c) Discuss the advantages of Marginal Costing.

(d) Explain Break Even Analysis.

3. From the following information of Gopi Ltd, prepare Cash Budget for three months ending on 31st March, 2015 :

14

(1) Cash and bank balance on 1-1-2015 is ₹ 70,000.

Month	Cash Sales ₹	Credit Sales ₹	Cash Purchase ₹	Credit Purchase ₹	Wages ₹	Indirect Expenses ₹
December-14	–	2,20,000	–	1,50,000	60,000	20,000
January-15	1,00,000	3,00,000	80,000	2,00,000	40,000	10,000
February-15	2,00,000	3,50,000	1,60,000	1,80,000	30,000	30,000
March-15	2,50,000	4,00,000	2,00,000	2,40,000	20,000	40,000

(3) A new machine is to be purchased for ₹ 1,00,000 in February 2015.

(4) In March 2015 Debenture Interest of ₹ 20,000 is to be paid.

(5) Time lag :

Credit Sales	1 month
Credit Purchase	1 month
Wages	1 month
Indirect Expenses	½ month

OR

3. (a) The data regarding selling expenses of Palak Ltd. for the year 2014 are as below : 7

Particulars	Rajkot	Mehsana	Surat	Total
	₹	₹	₹	₹
Salaries	8,000	7,000	9,000	24,000
Commission on Sales	3,000	4,000	6,000	13,000
Rent & Rates	2,000	5,000	7,000	14,000
Selling expenses	5,000	8,000	4,000	17,000
Warehouse salary	2,500	3,500	3,000	9,000
Warehouse expenses	4,500	5,000	5,500	15,000
Advertising	10,000	12,000	8,000	30,000
Total	35,000	44,500	42,500	1,22,000

During year 2015 budget period, the following changes are to be allowed.

- (1) Commission in each area to be increased by 10%.
- (2) Rent in each area will increase by 5%.
- (3) Salaries will increase by ₹ 2,000, ₹ 6,000 and ₹ 8,000 in each area respectively.
- (4) Warehouse salary in case of Rajkot and Surat will increase by 4%.
- (5) In Surat area advertisement expense will increase by 20%.

You are required to prepare Selling Expenses Budget for the year 2015.

- (b) The following particulars are available from the records of Zamkudi Ltd. 7

Particulars	Level of Activity	
	50%	100%
	5000 units ₹	10000 units ₹
Direct Materials	30,000	60,000
Direct Wages	20,000	40,000
Factory Indirect Expenses	25,000	40,000
Administrative Indirect Expenses	50,000	50,000
Selling Indirect Expenses	15,000	25,000

Prepare a Flexible Budget at 60% and 80% of Capacity.

4. (a) Data of Ankita Ltd. are as under :

7

Material	Standard		Actual	
	Kg.	Rate per kg. (₹)	Kg.	Rate per Kg. (₹)
x	80	8	100	9
y	100	7	140	5
z	120	6	160	7
	300		400	

Calculate :

- (1) Material Cost Variance
- (2) Material Price Variance
- (3) Material Usage Variance

OR

The following information is available from the record of a factory for March 2015 :

Budgeted fixed Indirect expenses	₹ 75,000
Budgeted production	25000 units
Actual production during the month	26000 units
Actual fixed expenses during the month	₹ 77,000

Calculate :

- (1) Fixed Indirect expenses variance
 - (2) Expenditure (Budget) variance
 - (3) Volume variance
- (b) Shivam Ltd is considering investing in a project requiring a capital outlay of ₹ 3,00,000. Forecasted Net Cash Flow (profit after tax and before depreciation) is as follow :

7

Year	Net Cash Flow (₹)
1	80,000
2	1,00,000
3	1,20,000
4	1,50,000
5	60,000

Using 10% as the cost of capital (Rate of discount) calculate the following :

- (1) Payback period
- (2) Net present value
- (3) Profitability index

Present value of ₹ 1 at 10% discount rate is as follows :

Year	Present value
1	0.909
2	0.826
3	0.751
4	0.683
5	0.621

OR

- (b) The following particulars are available from Meet Ltd : 7
Equity share capital (each share of ₹ 100)	₹ 8,00,000
12% Debentures	₹ 5,00,000
Sales	40000 units
Fixed Expenses	₹ 4,00,000
- The selling price per unit is ₹ 40 and variable cost per unit is ₹ 10, Income tax rate is 50%
- Calculate :
- (1) Operating Leverage
 - (2) Financial Leverage
 - (3) Combined Leverage

5. Select appropriate alternative and show necessary workings : 14
- (1) Units introduced in process 1000 units
 Normal loss 100 units
 Actual output 800 units
 Abnormal loss units will be
 (a) 900 units (b) 100 units
 (c) 200 units (d) None of the above
 - (2) At Break Even Point, contribution = _____
 (a) Fixed expenses (b) Variable expenses
 (c) Selling price (d) None of the above
 - (3) Combined leverage and operating leverage figures of a company are 4.5 and 1.5 respectively.
 What would be the figure of financial leverage ?
 (a) 6.75 (b) 6 (c) 3 (d) None of these
 - (4) While preparing Cash Budget Depreciation on fixed assets is shown as
 (a) Cash Receipts (b) Cash Payments
 (c) Cash Receipts & Cash Payments (d) None of the above
 - (5) Data regarding production of a factory is as follows :
 Standard wage rate per hour ₹ 3
 Actual wages paid per hour ₹ 3.50
 Standard hours 4000
 Actual hours 4500
 Labour cost variance will be ?
 (a) ₹ 3,750 (adverse) (b) ₹ 3,750 (favourable)
 (c) ₹ 500 (adverse) (d) None of the above